

sen de koloniale verhoudingen aanvaardden; dat een grote beweging als de *Sarekat Islam* op haar congressen van loyaliteit jegens het gouvernement getuigde, was hem een gruwel. Hij zag het als zijn voornaamste taak, in Indië het revolutionair sentiment te wekken en wat daar aan organisaties zou ontstaan, in Marxistische richting te stuwen. In Semarang vond hij werk als secretaris van de Handelsvereniging, een soort Kamer van Koophandel, en de eerste organisatie waarop hij invloed ging uitoefenen, was de Vereniging van Spoor- en Tramwegpersoneel, die hoofdzakelijk geschoolde Indische Nederlanders en inheemsens als leden had; een van de inheemsens die sterk onder Sneevliets invloed kwamen, was de twintigjarige Semaoen, voorzitter van de *Sarekat Islam*-afdeling te Semarang. In mei '14 richtte Sneevliet met enkele geestverwanten, onder wie J. A. Brandsteder en ir. A. Baars, de Indische Sociaal-Democratische Vereniging op. Brandsteder was voorzitter van de Indische afdeling van de (in Nederland gevestigde) Bond van Minder Marinepersoneel en beheerder van het bondsgebouw in de stad die de belangrijkste marinebasis had, Soerabaja, Baars was in '14 als gouvernementsingenieur in Indië aangekomen; hij was van de oprichters van de ISDV de enige die het Maleis goed meester was.

Toen de ISDV ontstond, was de Indische Partij reeds verdwenen, maar Sneevliet en Baars hadden nog contact gehad met haar voormannen Douwes Dekker, Tjipto en Soewardi. Na hùn verwijdering uit de Indische samenleving werd verbinding opgenomen met de Vereniging Insulinde maar deze was als organisatie van hoofdzakelijk Indische Nederlanders voor Sneevliet weinig interessant – het kwam hem op de inheemse volksmassa's aan en hij beschouwde het dan ook als een succes dat hij in aanraking kwam met het Centraal Comité van de *Sarekat Islam*. Die verbinding kwam tot stand doordat Sneevliet in Soerabaja af en toe deelnam aan besprekingen welke Tjokro te zijnen huize belegde. Trouwens, de ISDV gaf zich in het algemeen veel moeite, contact te krijgen met inheemsens; zij gaf een orgaan in het Maleis uit en inheemsens konden als lid toetreden. Dat deden o.m. Semaoen, de jeugdige *Raden Darsono* en, na terugkeer uit zijn ballingschap in Nederland, Tjipto. Uitvloeisel van al deze contacten maar vooral van het contact met Tjokro was dat de ISDV en de *Sarekat Islam* in februari '16 de al gememoreerde eerste gemeenschappelijke vergadering hielden. Wat Sneevliet daar betoogde is niet bekend maar zal wel niet wezenlijk hebben verschild van wat hij in die tijd elders naar voren bracht en waaromtrent in een gouvernementeel rapport het volgende werd opgemerkt: